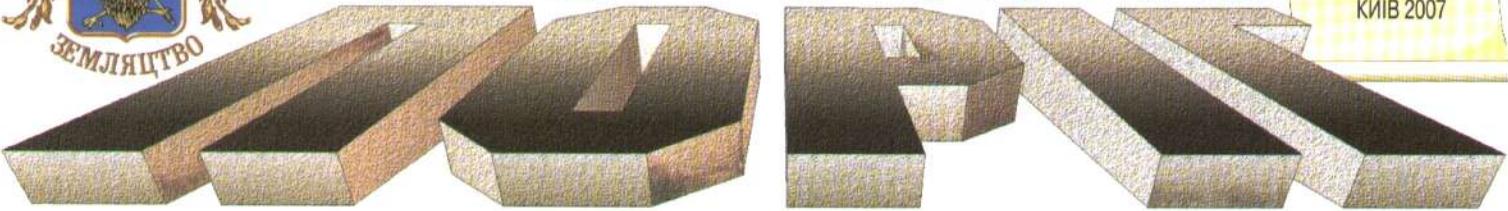

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПІС
РІК ВІДАННЯ 2002
ЛИСТОПАД
Число 11 (71)
КІЇВ 2007

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ – 75

У жовтні Чернігівська область відзначала свій ювілей – 75 років з дня створення.

З цієї нагоди Чернігівщину привітав Президент України Віктор Ющенко. У вітанні нін високо оцінив значення Сіверського краю у боротьбі за незалежність України, зазначивши, що він був фронтистом в усі часи – від прадавніх до ХХ століття. Крім того, уславлений іменами давньоруських князів, гетьманів, багатьох галицьких особистостей. «Сучасна Чернігівщина – це регіон, в якому динамічно розвивається сільське лісове господарство, промисловість, проможуються науково-освітні та культурні надбання. Область має значний економічний потенціал і блискучі туристичні перспективи», – йдеється у вітанні. Віктор Ющенко побажав, щоб ця знаменна дата наповнила серце кожного жителя Чернігівщини гордістю за рідну землю, надихнула на нові звернення задля блага всього українського народу.

З цієї нагоди до Чернігова війджала і делегація Чернігівського земляцтва. Очолював її заступник голови земляцтва Володимир Пушкарьов. Нашу громаду на святі представляли відомі земляки виконавчий директор Борис Іваненко, керівники Чернігівського осередку Микола Компанець, Городнянського – Петро Націмко, Сосницького – Олексій Орехович, Срібнянського – Дмитро Волох.

Вітаємо!
Столітній Чернігів
сердецно вітають
Володимира
Миколайовича Хоменка
з призначенням
на посаду голови
Чернігівської
облдержадміністрації.

солідужувалися співом народних колективів.

Після цього всіх гостей було запрошено до Чернігівського обласного музично-драматичного театру ім. Тараса Шевченка на урочистий концерт. На концерт виступили цікаві фольклорні, професійні та народні колективи як Чернігова, так і всієї області. Okрім цих колективів, на концерт було запрошено хор ім. Г. Вервочки, ансамблі П. Вірського та ряд відомих виконавців як Чернігова, так і столиці України. Всі присутні мали можливість насолоджуватися чарівними голосами, які ще на Україні не перевелися.

Перед початком концерту відбулася урочиста частина, де всіх присутніх із святом привітав виконуючий обов'язки голови Чернігівської облдержадміністрації

Володимир Хоменко, голова Чернігівської облради Наталія Романова та місцеве керівництво, представники гостей свята. На цьому були присутні гості із сусідніх областей Чернігівщини Сумської та Кіївської, Гомельської областей Білоруської республіки та Брянської області Російської федерації. Від Чернігівського земляцтва виступив Володимир Пушкарьов. Місцеве керівництво відзначило високими нагородами та цінними подарунками відомих чернігічан та гостей. Свято вдалося. Всі наші земляки залишилися задоволеними. Організаторам вдалося показати Чернігівську область із усіма її здобутками та людьми цього історичного українського краю.

Леонід КОВАЛЕНКО

УЛІСТОПАДІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

ПРИСЕДЬКО Сергій Демидович – 80-ліття. Народився 5 листопада 1927 року в селі Ярославка Бобрівцького району. Працював начальником управління матеріально-технічного забезпечення у Академії аграрних наук. Нині – на пенсії.

Учасник бойових дій, інвалід II групи Великої Вітчизняної війни, учасник партизанського руху.

МИХАЛЬСЬКИЙ Володимир Вікторович – 80-ліття. Народився 16 листопада 1927 року в місті Бахмач. Працював старшим лабораторії, науковим співробітником УКРНІПІМ, начальником групи та головним технологом «Ортдорбуду», старшим науковим співробітником ВІД і ГС. Нині – на пенсії.

Кандидат технічних наук. Підготував понад 150 наукових праць, має 16 винаходів.

САЛАЙ Анатолій Власович – 75-річчя. Народився 10 листопада 1932 року в селі Мамекіно Новгород-Сіверського району. Пропрацював від старшого інженера до завідувача відділом у Всеосвізіному проектно-конструкторському інституті зварювально-виробництва. Пенсіонер.

Займався профспілковою та партійною діяльністю.

ПОКРИШЕНЬ Іван Андрійович – 75-річчя. Народився 22 листопада 1932 року в місті Остер Козелецького району. Пенсіонер. До выходу на пенсію працював заступником начальника главку в Міністерстві будівництва України.

Учасник Великої Вітчизняної війни.

КОВАЛЕНКО Пилип Омелянович – 75-річчя. Народився 25 листопада 1932 року в селі Червоні Партизани Носівського району. Працював у суддівській системі, Міністерстві юстиції України, Верховній Раді України. Був завідувачем приймальні Вінницького господарського суду України. Нині – на пенсії.

Учасник бойових дій Великої Вітчизняної війни. Учасник партизанського руху. Один з ініціаторів створення у м. Києві товариства «Чернігівське земляцтво».

Обирається депутатом Тетіївської районної ради.

СУХОМЛІН Андрій Андрійович – 70-річчя. Народився 7 листопада 1937 року на Далекому Сході. Дитинство провів у селі Забарівка Корюківського району. Трудове життя віддав військовій справі. Працював заступником командира з'єднання ракетно-технічної частини. Пенсіонер. Підполковник-інженер запасу.

РЕДЬКО Віктор Андрійович – 70-річчя. Народився 14 листопада 1937 року в селі Ольшане Сосницького району. До выходу на пенсію працював начальником управління у Державному казначействі України. Пенсіонер.

ЛЯЩЕНКО Василь Іванович – 60-річчя. Народився 4 листопада 1947 року в місті Бахмач. Працював артистом у різних професіональних хорових колективах. Нині – артист хору Національної опери України.

Лауреат міжнародної премії ім. Гулака-Артемовського.

МАРЧЕНКО Антоній Іванівич – 60-річчя. Народилася 7 листопада 1947 року в селі Максимівка Ічнянського району. Начальник департаменту НАК «Нафтогаз України».

Кандидат технічних наук. Доцент.

ГОРДЕНКО Михайло Григорович – 60-річчя. Народився 17 листопада 1947 року в селі Олишівка Чернігівського району. Пропрацював в будівельній сфері. Нині – директор по капіталному будівництву АТ «Боблонь».

КЛІМЕНКО Любов Микитівна – 60-річчя. Народилася 17 листопада 1947 року в селі Білозір'я (нині Яснопір'я) Черкаського району. Жила в місті Чернігові. Працює завідувачкою методичного кабінету Української військово-медичної академії.

Нагороджена Подякою міжнародної громадської організації «Козацтво Запорожжя» та медаллю «За благодійність». Грамотами Київського міського голови.

ПОЛОЗ Михайло Станісович – 60-річчя. Народився 22 листопада 1947 року в селі Вільне Менського району. Працював у Київському державному театрі оперети, Державній капелі бандуристів України. Був артистом чоловічої хорової капели ім. Л. Ревуцького, солістом Росконцерту. Потім працював у театрі фольклорної пісні «Берегиня». З 1996 р. – соліст камерного ансамблю «Кантані Кіеві».

Лауреат Республіканського конкурсу пісні та Міжнародного конкурсу в Швейцарії.

ГНІП Надія Миколаївна – 60-річчя. Народилася 28 листопада 1947 року в місті Сизрань, Росія. (Батьки із села Кучинівка Щорського району, а чоловік – села Конятин Сосницького району). Працювала заступником начальника продовольчої служби полку рядового зв'язку в органах Служби безпеки України. Нині – на пенсії.

СЕМЕНОВА Лідія Павлівна – 55-річчя. Народилася 1 листопада 1952 року в селі Лебедівка Козелецького району. Працював на інженерських, наукових та керівних посадах різних структур як провідний спеціаліст, координатор проекту українсько-німецького співробітництва, начальник центру в рамках програми «TRANSFORM», начальник центру дидактичного та технічного забезпечення навчання Національної академії державного управління при Президентові України.

Нагороджена Подякою Київського міського голови.

ЧУЙКО Валентина Миколаївна – 55-річчя. Народилася 2 листопада 1952 року в місті Ніжин. Працювала в органах державної влади та була головним економістом спільногоУкраїнсько-ірландського підприємства «Альянс-Пром». З 1998 р. – перший заступник генерального директора дочірнього підприємства «Курортнафтогаз» НАК «Нафтогаз України».

ГРЕБЕНЮК Михайло Михайлович – 55-річчя. Народився 12 листопада 1952 року в селі Селище Носівського району. Працював в фінансовій сфері. Був начальником управління землівживання і касових операцій «Укрсоцбанку». Нині – заступник директора-розпорядника Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

ЗАДОЇН Тамара Андріївна – 55-річчя. Народилася 13 листопада 1952 року в селі Кобицька Бобрівцького району. Працює заступником начальника шоколадного пеку фабрики ім. Карла Маркса.

КОРЕНЬ Лариса Іллівна – 55-річчя. Народилася 15 листопада 1952 року в місті Остер Козелецького району. Працювала художником-оформлювачем на головному підприємстві «Поліграфніка», художником-графіком в Товаристві охорони пам'яток історії та культури. Нині – на творчій роботі.

Автор кількох перших Українських поштових марок, першого в Українській державі поштового штемпеля ювілейних та сувенірних монет. Лауреат премії ім. Нарбута.

Дорогі земляки!

Рада товариства «Чернігівське земляцтво» сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім нез'янчого здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, неутомного добровірства в ім'я рідної землі.

«Ця ми живемо»

ФРОНТОВА ШАНА

Під час пошанування Чернігова з нагоди 64-ї річниці визволення у рідне місто на Десні прибули і делегації чернігівців з Москви та Києва. Наш потужний колектив представляли Володимир Пушкарьов, Микола Компанець, Микола Кунченко, Олексій Орехович та Віктор Носач.

На урочистому зіборні з теплим словом виступив В.Пушкарьов, який вручив землякам картину та книгу нашого товариства. Були покладені квіти до могил загиблих воїнів на Болдиній горі, а також відідано алею героїв Чернігівщини.

Наш кор.

НАШІ СТАРІЙШИНИ

Свій 75-літній ювілей у жовтні відзначають два найстаріші члени Козелецького відділення: Костянтин Пилипович Іваненко та Василь Свиридович Савченко. Вони пройшли нелегкий життєвий шлях.

Костянтин Іваненко народився у селі Беремицьке Козелецького району. У роки війни працював у селі, займаючись різними сільськогосподарськими роботами.

Після закінчення школи Костянтин Пилипович вступив до Київського, а закінчив навчання вже на військово-медичному факультеті Харківського медичного інституту. Далі він працював начальником медичного пункту полку у Північній групі військ та в Ленінградському військовому окрузі, навчався на факультеті усвоєння лікарів Ленінградської військово-медичної академії, де спеціалізувався на дослідженнях інфекційних хвороб. По її закінченні працював начальником відділення госпіталю Далекосхідного військового округу, начальником медичної частини госпіталю Групи радянських військ у Німеччині.

Після повернення на батьківщину він очолював Святошинський військовий санаторій та був головним токсикологом Київського військового округу, там керував лікувально-профілактичним відділенням. Долучився і до ліквідації аварії в ЧАЕС. Незважаючи на звільнення у 1987 році, він застосував свої знання і досвід як консультант санаторно-курортного відділу медичної служби Збройних сил України. Костянтин Пилипович отримав чин полковника медичної служби. Його високий професійний рівень був відзначений присвоєнням звання Заслужений лікар України, орденом «Знак пошани» та 15 медалями. Творче довголіття та обов'язок спонукали лікувати людей тривалий час і на пенсії: на заслуги відзначений відзнакою ювіляр пішов лише за 2 тижні до свого 75-літнього ювілею.

Довгий і плідний трудовий шлях пройшов також інші ювіляри з Козелецьчини. Василь Савченко народився у Козельці. Навчався у середній школі № 1, але навчання перервала війна. Незважаючи на юні роки, Василь партизанив, проте не у загоні, а самостійно. Одного разу він перерізав 200 метрів дроту, іншого разу – підірвав склад боеприпасів у Козельці, чим спричинив неабиякі занепації в окупантів. Не без гордості ювіляр згадує, як урятував школу бібліотеку. Коли після війни перетворили школу на конюшню, викинути просто неба книги Василь мішками переносив додому. Коли по закінченні війни він повернув їх у школу, бібліотекарка плачала... Наближаючи перемогу, Василь Свиридович у домашніх умовах вирощував шокузи, які давали шовк, що використовувався для пletіння парашутів.

У 1945 р. у зв'язку з побутовими труднощами Василь Свиридович переїхав до ділового двору у Кобижчу, де і закінчив 10 класів. Для продовження навчання юнак поступив на механічний факультет Київського політехнічного інституту.

Усе своє життя ювіляр пропрацював конструктором. Завод розділений, «Ургомельметалургокомплект» при Раді Міністрів, УкраїНДІ, «Пластмас», КТБ Інституту механіки, 11 років працював у Воронежі – ось далеко не повний перелік підприємств, на яких Василь Свиридович застосував свої знання і вміння на практиці. Він пройшов шлях від конструктора II категорії до провідного конструктора, має 2 винаходи та наукову працю.

Працювати конструктором Василь Свиридович закінчив на початку 80-х рр., проте не сидів склавши руки. Наприкінці 1980-х рр. зайнявся громадською роботою. Смерть бабусі у результаті геноциду 1932 – 1933 рр. та трагічна доля батька, арештованого у 1937 р., спонукала Василя Свиридовича долучитися до товариства «Меморіал», а згодом і до Всеукраїнського об'єднання «Політв'язнів і репресованих». І, до сьогоднішнього дня ювіляр працює контролером у музеї І. Кавалерідзе, черпаючи натхнення у спілкуванні з дітьми та онуками.

Козелецьке відділення Чернігівського земляцтва щиро вітає Василя Свиридовича і Костянтина Пилиповича з 75-річним ювілеєм і бажає міцного здоров'я, щастя, родинного добробуту, оптимізму і успішності у завтрашньому дні!

Наш кор.

ЯРМАРОК, ЯРМАРОК...

Хоч уся Чернігівщина у ті жовтневі дні була схожа на святочний розмай, бо ж причина вагома – 75-річчя утворення області, але субота перед Поколіттю Ніжина – тут народ ярмаркував. Уже вп'ятниця в новочасці, а це ж все-таки своєрідний ювілей.

І якщо цього разу й не було обласного керівництва, залізничного колективу співаками, то цікавих гостей не бракувало: що торговому люду на центральній вулиці Гоголя, що чарівних дітей-танцюристів аж із Херсона, а що й активістів земляцького руху з Києва. Цього разу чільник столичних чернігівців Віктор Ткаченко, збираний блоком часом отримувати булаву голови координаційної Ради земляцтв на ціліх чотири місяці, вирішив похвалитися Ніжинською Покровською ярмаркою перед своїми колегами з інших областей. І, як виявилось, це йому вдалося вже на вісім перших десятків кілометрів по рідині землі. Біо недарма ж завжди допілливий мандрувник Микола Бідзля, виконаний далеким Закарпаттям, заявив авторитетно, спостерігаючи, як тисячі ніжинців стикаються на центральну площе:

– Дуже задоволений з того, що знаходжуся нині в центрі північної України. А що напередодні Покрови, а в тій же день їх народ вішанував своє славне коханство й УПА. Що б хто не казав, а це наша слава. Моя Закарпаття лежить за півтори тисячі кілометрів звідси. А ми сьогодні вранці хідли мильнувшись і землю, і світлини блакитним небом з білими та чорними хмарами, обінчиваючись враженими між собою, а я сама думав: наскільки гарна наша Україна! Наша земляцька громада обієднала майже всю Україну. І де б не були – чи на Луганщині та Донеччині, чи на Волині та Полтавщині – завжди думалося: Бог діл нам найкращу землю, найкращий народ. Тому й думалася, що на цьому ґрунті має обов'язково вирости велика держава. Треба перевірити деякіх ненавігасів-політиків, а народ знайде свою долю, не дасті никому розвалити державу Україну. Якій місії я перенесла на своє Закарпаття частину вашої землі, я зробив би це з задоволенням, передавши вам таку ж частку свого милого краю...

А площа же вирує народом, а Гоголівська вулиця теж вщент забита людом, оповита духмянними димками імпровізованих шашличників, а пообід чого тільки не побачиш! Тут чи не кожен підприємство міста виставляє зразки своїх виробів – від надточних інструментів та механізмів до кондитерських виробів, від пива та огірків до картин чи вишитих самодіяльних майстрів. А ще ж у Гогольському скверіку гримить духовий оркестр, а під школою № 7 збирає глядачів пляшковий театр, а біля Будинку культури рицари з баґаток куточків України міряться силами, а на вулиці Овдіївській демонструють своє вміння картигністи та ракетомоделісти, а з кожного куточка чи завулка луне спів са-модіяльників колективів: там «Червона камінна» задаровує людей, там «Народна криця», а там студенти університету та аграрного інституту веселять ярмаркуванів. Словом, допілливий людніні хоч розірвся.

Та ось із імпровізованої сцени звучать голоси ведучих, гуртувані люд довоної центральної події. На сцені з'являються ті, кому доведеться на якийсь час заволодити увагою всього свята. Серед них і велика земляцька делегація. І площа змовася, ко-

лановитих людей. Сьогодні можу сказати, що ми, подолавши минулі труднощі, забезпечуємо позитивну динаміку розвитку міста. В цьому велика заслуга віща, дорогі ніжинці. Я хочу, що сьогодні ви мали можливість поспілкуватися між собою і з гостями. Особливо привітно бачити сьогодні серед нас представників столичного чернігівського земляцтва і делегатів з інших регіонів нашої країни. Тож давайте зустрічати свято в великом родинному колі. Хай свято Покрова оберігає всіх нас від негараздів!

– Дорогі земляки, – звернувся до величезної аудиторії Віктор Ткаченко. – Вже віктори ми беремо участі у вашому Покровському ярмарку. Сьогодні до вас прибула практично вся Україна. Співпраця земляцтв у Кієві – це приклад згуртованості, взаєморозуміння впродовж років. На відміну від того, що робять наші політики. За останні роки керівники обласників земляцтв побували в багатьох куточках України – від Херсона й Миколаєва до Полтави й Закарпаття. І всіди ми бачили прекрасних людей, які є найбліжими багатством України. Як і люди славного Ніжина.

Дозвольте вручити освяченіні в Київській Лаврі ікону Покрови Михаїлові Васильовичу, а він уж знаєде церкву, в якій вони буде захищати людей...

Столицею свого серця назава Ніжин поет Леонід Горлач, підкресливши, що він тільки тимчасово живе в Києві, як і всі, хто не порівняє духовних з'язків з найріднішим красом...

Розкішно гримить зроблена ніжинськими умільцями козацька гарната, даючи початок театральному дійству, покликаному відтворити сторінки давньої історії тисячолітнього міста. На площу вступає колонія вітязів, закутих у броню, з щитами і мечами, то ніби посланці книжок добі. За ними крещуть капотами козацькі коні, бо Ніжинський полк був одним із найбільших у часі Гетьманщини. А там уже гіджас возом осанкістий чумак, що встиг уже десь пристягніти після гарніх торгів. А там через увесь простір стрімко післышав до сцени сама велика землячка Марія Заньковецька. І які сучасні артисти з Ніжинського театру ім. М. Коцюбинського, заслужена артистка України Алла Соколенко:

– Тут, у рідному Ніжині, я мріяла про перший народний український театр. Я дуже відчаявся своїм землякам за хію шану. Тож зі святою вас, дорогі земляки-ніжинці!

Аллу Соколенко добре знають ніжинці, особливо коли вона грає на сцені роль своєї знаменитої попередниці. І хоч життя проінційних професіоналів сцени не медове, вона, як і її колеги, продовжує нести світле й високе слово у народ. Біо він того вартий.

А тим часом ніжинці радісно зустрічають самого Миколу Гоголя, який уособлює славну сторінку історії міста. Та і як же увійти собі що славне місто біз великого письменника, котрій пройвів тут становлення під час начання в гімназії? Справді, наша слава тримається на великих людях, саме вони своєю працею і талантом пишуть безперевону історію народу.

Багато таких є інші в чарівному Ніжині. І нехай не все робиться так, як хочеться нам, все одно місто живе й трудається в лоні України. А ще так весело і привільно відпочиває, як на цьогочорному Покровському ярмарку.

І тому так вілевено прозвучало слово нашого земляка-інінчя Миколи Вощевського:

– З кожним роком Ніжин кращає. А це значить, що вміло працює місцева влада, люди міста. Хочеться землі укріпити її землі, яка переживає свою тисячолітню історію.

Віриться, що так вони й будуть!

Леонід КОВАЛЕНКО
Фото Миколи БОРЩА

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Чолості древні кургани скіфського часу, широкополі шинельні ніви, перегук стрімких поздів — усе це Бахмаччина.

І початки сягають долітницьких часів, коли утворювалося мотутє Новгород-Сіверське князівство, кордони якого простягалися аж за Казань. Як прикордонний опорний пункт південного княжого краю постав і Бахмач. «Повість минулых літ»

зазначає цей форпост під роком 1147. А поряд сторожові міста Глебль, Дмитріїв, Білі Вежі. Озивактія да нас з сурен боївих давньоруських назви сучасних осадних слів: Рубанка, Городище, Стрільники; з літавр козацьких — Куриен, Голінка, Фастівці.

Саме як гетьманську столицю «в лето Боже 1573» було закладено Стефаном Баторієм Баторівкою. Звісін керували сильною рукою Дем'ян Многогрішний, Іван Самонілович, Іван Мазепа. Краї зодії працювали над проектом величного палацу Кирила Розумовського, що здійснився вавис над швидкопливним Сеймом.

Але Бахмаччина є не лише давньою гетьманською колиською. Вона всесвітня столиця бджільства. Ось уже 200 літ, як відчін людство користується геніальністю і в той же час проситим винагодом нашого земляка П.І. Прокоповича — людини енциклопедичних знань, видатного педагога й патріота своєї Вітчизни. Це він, задовго до зарубіжних аналогів, винайшов рамковий пулін. Справа бджоляра продовжується вчительним училищем — меді «Присімів» визнаною в Німеччині країнами у світі.

З 1869 р. Бахмаччину в чотири кінці перетнули дві потужні залізниці — і непомітне містечко (стотин) стає видом зализничним центром. Бахмаччина майорично постраждала в роки Великої Вітчизняної війни, адже місто було значним стратегічним пунктом. Та бахмаччина зуміла відбудувати свою древнє місто, яке економічно зміцнило завдяки роботі заводів «Хіммаш», молочко-консервного та м'ясокомбінату, продукцію яких знають добре і за межами держави.

Як і в деяких часах, не будіє земля Бахмаччини талантами. Колись тут жили і працювали видомі художники Микола Ге, Гнат Яременко, письменники Вілій Москалець та Володимир Кашка. Сьогодні радує своїми неповторними полотнами народний майстер живопису Іван Просінник. Піділ професію член Національної спілки письменників України Костя Москалець.

Бахмаччина — дивовижний край, створений витоками трьох річок: Борозенки, Роменки, Острі.

А красені Сейм, а мальовничі мисливські угіддя, а люди — цікаві й привітні!

Чекаємо вас! Зустрічаймося з хлібом-сіллю на неповторних бахмачинських рушниках.

Микола БУЛАХ,
голова Бахмачинської районної
державної адміністрації

А ТАМ ГОЛУБІЙ
ВИСОКІЙ
МОГИЛИ

Саме про сиву давнину і говорять наші могили, говорять про драматичну історію, сповнену геройзму і тяжкої праці народу, що живе тут споконіки.

Отже, могили-кургани. Саме те, про що ось і сьогодні чуюмо з повідомленням радіо і телебачення, що є об'єктами зашкодленості і правоохоронних органів, бу знайшлися і у нас, на Чернігівщині, чи то безбачинці, чи то темні, як тайги, люди, що, порушуючи існуючу закони і просто здоровий глупд, розорюють ті могили, ті пам'ятки нашої історії.

А то — справді могили! Давні поховання наших дуже далеких предків. Більшість із них відносяться ще до часів кам'яного віку, II-IV тисячоліття до нашої ери. Пізніші відходять від нас на якесь тисячу двох ріків і належать уже скіфам, а то і слов'янам. Ми називаємо людей, що жили в давнину тут, на землях України, різними іменами-триптичами, кіммерійцями, скіфами, вітчами, половцями, слов'янами тощо, але ніхто нікуди не дівався, існували воно і жили, так і живуть на цій землі, спітаючись і родичаючись, об'єднуючись і разом «єдинувчись», творчи працівництво хліборобської культури, творчи наша народ. Учені називають цей процес етногенезом. Кілька прикладів, так би мовити, центрісти лінія розвитку, тобто етногенезу населення на нашій славній Бахмаччині, півдні Чернігівщини.

Якось ремонтували дорогу між Тиницею і Григорівкою. Треба було піднести полотно шляху, що прослі, і вибрі упав на невеликі підвищення—саме звідти почали брати землю для того насипу. Копали, возили, і раптово в землі мелькнули якісь кістки. Запікались, і серед них побачили кам'яну сокиру з отвором для торониці. Знімались, та скоро про ту знахідку забули. Сокира загубилася, понесла втрату й історичну науку.

Іншого разу підібні роботи велися поблизу Білих Веж. Земляними роботами зайнялися механізатори з Григорівської МТС. Вибір тек упав на невелику могилу. Копали, копали, і неподільно розкрилася справжня мо-

гла — десятки і сотні людських кісток. Добре, що народився директор МТС А.К. Безносенко і припинив те неподобство.

Почали розбиратись, що д'я чого. Відповідь знайшли у Володимира Мономаха, у його «Повіччі» своїм дітям, де він детально описує жорстоку битву під Білою Вежою, в якій погило понад 800 полоцьких воїнів, взято в полон трохи хайні тощо. Загинули в бою, значить, і русини. Отож й було поховано тих, хто захиняв рідну землю та нападників на неї.

А якось в кінці XIX століття відомий український учений-історик

Володимир Антонович, до речі, учитель М.Грушевського в Київському університеті святого Володимира, розкопував могилу під Борзиною. Скорі помітив, що могила та вже давно кімось потрівожена та пограбована. І все ж ученому почастіло — знайшов золоту пластинку з зображенням оленя. Цей художній стиль відомий в науці під назвою «зірвінного», був улюблений у скіфській златі. Отже, ця могила належала людині з високим суспільним статусом і належала додатково, коли проживали легендарні скіфи, які не знали писемності, але про яких детально розповій у своїй «Історії в дев'яти книжках» «батько історії» Геродот. Скіфи (скити) ховали свої покійники, наспінаючи над іхніми могилами високі могили-кургани, велічина яких залежала від суспільно-соціального статусу небіжчика.

В царських похованнях були знайдені величезні скарби — золоті чаши і прикраси, зброя тощо. Побачити їх можна в основному палаці в столиці колишньої імперії — Санкт-Петербурзі в Ермітажі. Чому всі вітніші опинились так далеко від своєї батьківщини. Пояснило в цьому відношенні хіба що знамениті «Пекторалі», знайдені Борисом Мозолевським в «Товстій могилі», також пограбовані в давні часи, під Нікополем в 70-х роках минулого століття.

Є в музеях України ще декілька інших знахідок з древніх могил, уძошені унікальною Українщою, яка в 1999 році видала серію марок «Золото скіфів», що в свій час продається і в поштових вікончиках Бахмаччини. Варто згадати хоча декількома

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому
хуторі Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

ТРИ УЗІ
БЛЯ
КОЛИСКИ

Напевно, Доля була
вкрай щеброю, коли зу-
пинила аж трохи Муз
під віконцем старень-
кої хатини Гарасима
Дмитровича та Насті
Самійловів в невели-
чкому хуторі Гриненків ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

І залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало від
такої щедрості, а зас-
міялося.

Із залунав той сміх голосний
уже в перший Іванів кінці
«Коса на камінь». І залунав він
дужко, з підгінком сарказму та
хатини Гарасима Дмитровича та
Самійловів в невеличкому ху-
тірці Гриненків на
третій день народин
Івана Просінника. І ма-
ля не заплакало ві

Бузок сяяв тисячами дощових бризок — і в кожній грато, переливалося маніоне сонечко, роблячи весняний цвіт навідновику сліпучим. Хотілося видламати пишний султан і покласти на стіл перед творцем цієї трав'яної дивовижки. Так-так — творцем! Адже автор полотна "Бузок після дощу" Клавдія Никифорівна Дрогіна сиділа перед мною за низеньким столиком старовинним, і її очі, такі лалідні-лалідні, перегукувались з отим розкішним квітучим кущем, перегукувалися з молодістю, з дитинством, яке освятило пензлі маїстра, зробивши його полотна неповторними, вітінавими з першого погляду.

В ДИТИНСТВА СОНЯЧНЕ ВІКНО

Хоч було те дитинство босоноге позначене не лише пішним бузковим цвітом величезного корчка на причіку його соломою критою хати, дарма, що тато голував в колгосні. Чи яблуками в маминім поділку. Таких смачних Клавдія Никифорівна ніколи й ніде більше не зустрічала.

У страшному трайдіть третьому народилася дівчинка. Слюма в родині. А на столі тікніями — і черв'ячковим окраїнами. Батько якось такі сміг прихватити кілька ланцутських. І тепер таємо, що пригоріці роздавані неможливим від голоду фастівцям, наражаючи й себе, й родину на страшну небезпеку. Знайдісь підла душа — і "комезама" — на тобі ж першому поставлять хрест, як збиралася ставити на всій Україні. Бо звидки? А, а козацький Дону?! Але не знайшлося проказного. Никифор Денисович стояв за людей, а люд став за Никифора Денисевича. Хоча згодом його прибрали з Фастівців.

Але те мала Клавдійка лише по сімейних спогадах притинених зірка. Біжть вони, біжть своїми ще невідлімими носженятами наустрої татусо. А поряд Андрій, Бориско, Василько, Ліоня, Раїя, Євген. "Мій веселій колгосп!" — гукає батько, високо підхоплюючи на дужі роботиці руки Р., найменшенько. А з татової плаща їй якісь видно: он чорногуз іша на гнізді. Он на лузі табун коней вінхром мчить. Он хлощі пшениці косить, а дівчата в більших кустинках синопи в'яжуть за ними. І сонце смеється, і небо смеється, і матінка разом з ними. І золотими квачниками ті картини торкають чисту дитчу душу, залишаючи, мов на пелюстці неторканій яблуневий, дощові краплини, що як потім, потім сонець проліться на полотна Клавдії Никифорівни.

Найтін коріні німецьких літаків не змогли пересилити яскраві передзвін чистого неба фастівського.

І загули вони над Бахмачем-Кіївським, віщерь забитим ешелонами з кіївськими віткачами, з технікою, зерном, пальником. А іх хата тут пряміснікою краї залізниці. І на ве бомбі сінувшись з літнього блакитного неба, в одну мить все перетворивши в справжнійське скло, з відчайдушним людським: "Вай-вай!" І той вогонь несамовитою жахою лавиною ринув і на їх хату. В одну мить вибив вікна, залишив всередині. І як матінка виглядала віночні семирічки Клаву з того палаючого божевільного! Віхонила! За одну мить лишилися вони, в чі були.

Батько з старшинами синами одразу ж пішов на фронт. Добровільно. В той день, як Бахмач відомили. А вони, менші, пішли до мамині широї подруги Оксани Паніко. А в тьоті Оксани восьм'рої своїх. І всі дівчата. І таки красуні, і такі співухи. Позашкіпують вінки, щоб після них в очі не кидатись, і так уж співають: і пе-сих, і сумих, бу в самих же дась твою на фронт.

Зібралися в 45-му, та не віс. Ось Василько весело так усміхається: молодо-німний, гарнісінський... з карточкою юності дівчину перевесло. Скільки будо подур, а гільки Ніночка Літниненко лишилася навірінкою. Ось тут Ніна Станіславівна порівняла з Клавдією Никифорівною сидіть за цим німецьким старшинським столиком у вітальні районного музею, куди пані Дрогіна привезла в подарунок свої найлиціні полотна. Так, саме

найліпші, бо сяють вони Україною, І небом блакитним, аж очі відбирає. Повітрям дзвінким і чистим, сходом сонця голостисим.

— Так гостро красу Вітчизни підчиваєш тільки на чужині! — мовила художниця.

Але до цієї неповторної краси ще літ та й літ. Ще лету та літ.

Спочатку вона, таке юні дівчатко, семикласниця, працювала в Київській міськраді стенографісткою, заочно десятирічною кінчачкою. Але потім до прекрасного переселилася. Вступила до Київського художнього інституту на факультет мистецтвознавства. Яка ж тільки краса непізнана посталася перед нею. Які об香气, яка глибина розкрилася, аж дух перехоплювало. Яка місце мистецтва нашого народу. На все життя закохалася в неповторні фрески Софії Київської. В її блакитної Оранії захищено, що розпростила над Україною рушничка винесеною, скідаючись швидше на прадавній Богиню Ладу, бо як віс в блакитно-золотих колюврах. Прапорючи в цій історичній святині українській, Клавдія Никифоріна осягла всю велич нашого народу, що пропис через вікі, починаючи з виникнення Трипілля і до гантунгу кролевського рушничка, безсмертну свою поетичну душу.

Але вінер паросток її таланту пробився в Державному музеї образотворчого мистецтва, який леві кам'яні на сходах стережуть. Бо ж ту особливою мовою заговорилася до неї з народної картини козак Мамай і художники Мурашко, Бойчук з Падалкою, Глущенко, і Шинсько. Там працюючи, почала малювати Клавдія Никифорівна свою сонячну полотна.

Та доля вже її доріженьку далінью готовла. Через сина. Розумний, талановитий. Но ж іншого хіба з привалі до Московського інституту міжнародних відносин? Зібрали свої житкі і добреї тобі, блокам яна столице.

Нікому не відома, як пересікли полотна.

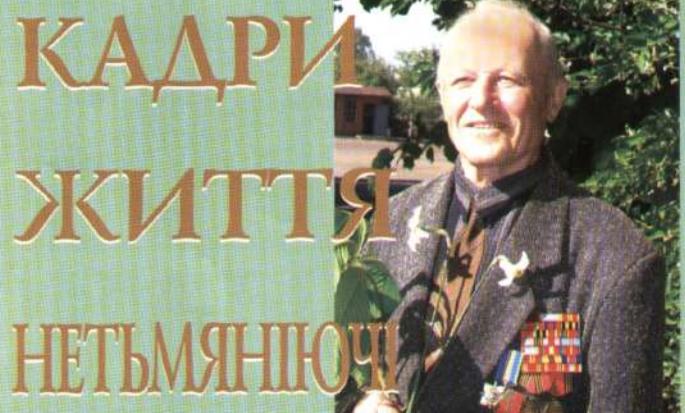
— У Франції ж продовжує начавчиться. Прягнав і працює з порту: "Мамо! А я женюсь! Благослові!" А в мене серде, вірте, затарило: "Різнеси!" Як же мені Її підуть, як же мені з нею розмовляти, хіба як німа з німом?" А він як засмеється: "Та кника вона, мамо, українка. Бо хіба я й іншу, чужу відому серпок розховат?"

— Поки ви в Москву, покину! Чужа вона зараз стала. Без моєї напої чакні! Без люду нашого: і в горі, і в радості широго, внутрішньо високого. Із природи неповторної. Тому я й полотна свої кращі сюди привезла. Вони як спогад про дитинство. Про Бахмаччину, про Батьківщину, Дніпром оновлену.

— Ви, налеве, звернули увагу, — Клавдія Никифорівна посміхнулась молодо-молодо, і вусі таї "оцінки", підкінувши її досі неслухніть на пасмече з чоловіком, сине-сине, — що головна тема моїх робіт — ріка Ріка Життя. Ріка Часу. Ріка Долі. Батьківщини. Чи понесе вона тебе за течією в безвісті? А чи залиши ти на її берегах свої слади? Ось є головна сутність Буття. Ось! Не картина майстра, а вікна в дитинство зримо проілюструють перед мною. Неповторне дитинство. Стобарві, дзвінкоголосе, бузком, яблуками пахнуче...

Незгладим слід Клавдії Никифорівни на березі Ріки Часу.

Іван ПРОСЯНИК,
художник, член Всеукраїнської Спілки
майстрів народного мистецтва

**КАДРИ
ЖИТТЯ
НЕТЬМЯНЮЧІ**

I знову, і знову навесні, коли журавлі своїм срібногорлим курликами засвічують небеса, щемна бентга охоплює Григорія Микитовича. І зводить їн свою геть сию, мов поліноз срібним скриву, головину в блакит. По саме оци журавлі — перший слогад дитинства. Чіткий, нетъмянючий, мов кінонік. І дідів вітрах на белебі маєє, маєє крильни, мов хоче і сам піднятися в небеса веснані, чисті. І, саді, Василь Федорович, не дід — велет, здійняв його, шестипілітка, на свое припорощене борошном козацьке плече.

А що козацьке, поза сумінами — кашенками на Запорізькі січовики називали курінами. Кашенки, які кілька пуловерами були. І передалася ота сила у спадок Василю Кашенку, бож, побівшись об заклад з сільськими дідами, голірь за шестерні, передужуши силу вітру, зупинив місію.

Сім хлопців і три дівчата мав Василь у Безпечному, що лежало безпечно краї Фастівців. Потрасиця жовтневої революції не минула і рід Кашенків. Андрій — велет, красен, служив мориком на самій "Аврорі". Проте революція, що обіцяла землю, волю, рівність, дуже швидко стала диктатурою пролетаріїв, що забрали землю, що збудовану хату, примусили серед змії, мов зіру, рити землінку. Тарас опинився в денікінцях. І загубленісійного сліди чи на полі бить, чи розрізали Вітчизну, чи на чужині, за кордоном. Федота розтрізгали червону уже у Вітчизній через брехливий донос, іні, що його співробітничав з окунатами. Микита, Григорій батько, що поблизу від землінки, зупинив місію.

Чиє дитяча нам'ята час від часу висипало божевильне "весілля" 33-го, коли з гармонікою, а кумком його з братом Миколою (з двома дідами старшинами) уже забрав голол і мисливий тіт висипав, мов пучок, на сніг. І лише за те, що не дізбукали свій хату на мостах і що сам мав місію. Вернувся батько, він під радгоспу на лісозаготівлях був. А сім'я по суслах поспівіться. Якось відіїх, бо зін з лозиній хлібці, утіслиши сам і обмазав глиною. Тає він свою Прісю Григоріюві козацькі, більші зі лозиній хлібці, як сказав, що й воху холодну воду не дасті братися. І сказання тає було дивне. Ширебки були багаті з багатів у Фастівців. Хіба Кашенкам склатаєсь — панам. А праїнов Микита, з дідом скатається. Один кладе на стол підлінницю, другий насторону скібору. І здійняв Ширебки, бож Кашенка шість, як перенім, під вінком стоять. Наречену, уже зговорену, лади виїхали з дому.

А комендантів звали Ганс Гаук. Власне, він був новим підмінцем директором "радгоспу". Іде народину Гриши на снігок. Усе иби як і чорна адажка. А при близьку — жінки та діти. І віне поле, місієві. Ні пісні, ні зуку, бож жовівки всі на фронті. І тримять під позитивкою тощезливі шпек. «Складай леста, що посортю хворе», — вказав комендант на величезного кісана. Дідвали з місією.

Німці обірвали місії, дімки, наявно Григорій тонко, мов півень, ще замкимюючи вінчаним голосом витужку "Хенде хох!", з радістю покинули автомоти, сере шалено калатило, як іх, вібра з нещермохідних вояків, 17-річні хлопчики: веди отаро до штабу. Бот потрапили піші в оточення. Но ж полон набагато краще, аніж лежати в чужій холодній землі. Може, тому, що Григорій не було ще 17, він з отарою ж недолітками не потрапив в стойлі Дніпровській стратій, казан, де на трох буйвів була одна гвинтівка. Отам же в Іорсіх їх швидше перебурували і направили на Далікі Схід: підростате, хлопці! Але їх там дісталося Григорію Кашенку на горіхи, коли почалися бої з іоніонами. За місієві безперервні бої держава східного сонця капітулювала. І сонцем засвія медаль «За відвіту» на грудах Григорія Кашенка...

І ось стойть Григорій Микитович серед свого подвір'я. В старшинських погонах, при бойових медалях. І тільки ябуни пишно цвітуть, скількочі перед ним, переможцем, свої вінчані білим дивом віті: яйові хлібці — повернувшись мужем.

Бахмачинський вікзал — два дерев'яні вагончики і черга. І тентідне дівча останнє.

— Я я зами, — Григорій поставив на землю майже порожній чомоданчик.

— Як то за мною? — блиснуло синіми очісками дівча і засміялося, неначе вінчані стиглих сінуло вітус, свіжко червіні тріпочучки.

І тим сміхом враз візкі Григорій розійшся і сплював сере життям і жагою. Та коли він брав вінчка в свій дalekij Бахмачів, а злиди на Китаю, де служив уже понадстроково, дівча зникло, мов весільне марево, вітерем розвінне.

Григорій сюди, Григорій туди — немає. До півночі блокув тихим Бахмачем, журбою і щемом перенесеноюх серде молоде, гаряче. Ну, де воно поділся, тає дівча? Але недарма зможеться, наречену конем не об'єдати. І чого Григорія у місіянкіонок занесло. Глядь, а вона відійшла.

— Дічинно, голубонько, та я вас мало не всю ніч по Бахмачу шукав! — вигукнув, затинуючись.

— А навіно? — округлила та свої очісків блакитні.

— Я.. Я! Я їду зарах аж в Китаї, давайте одружимося!

— Отако, та як же мене знати не знаєте! — у відповідь дівчинка.

— Та хіба ж я головне! Головне, що ви серія мілі!

І затишалася Наташка голубкою у міцній солдатській руці. Аби ЗАГС не поряд був, навряд чи дівін бі.

— Тільки заяву піднішти на місяць раніше, — напуче завідуюча, — Розлишиться ось тут і ось тут. А тенер поїде-йтесь.

Оти її розірваний чи то від переляку, перший же раз, чи від ще майже дитячої цікавості, перший же раз, світлий Рікірі туди — немає. До півночі блокув тихим Бахмачем, журбою і щемом перенесеноюх серде молоде, гаряче. Ну, де воно поділся, тає дівча? Але недарма зможеться, наречену конем не об'єдати.

— Тату! Мамо! Ось мій червоний диплом, а ось мое направління в Чернігівську центральну лікарню анестезіологом! Я не змогла, як їо Вала, педагогом бути. Добре, що вас не послухала.

Дісно, дісно, а ось я нас намалювала, праща скожі, з орденами?

Дуже від рідко надягає свої фронтові нагороди Григорій Микитович — болить вони йому, як рони пережиті. Але заради вілогу підліка прикрасив орденами планка, де б не був, чи з скромним кабінетом ветеранів, Григорій Кашенко скретав президії її організації, керівник волонтерської групи, чи як на зустріч з молоддю іде. Роботи та їх роботи. То ім війні залублені відновлюють, то принести самотному побратимові по зброй буханець хліба.

— Тримайтеся, друже, ми ще молоді. Ми відстоюємо мир, в мирі нам і жити.

Іван ПРОСЯНИК

ПІД ЗНАКОМ КОБЗАРЯ

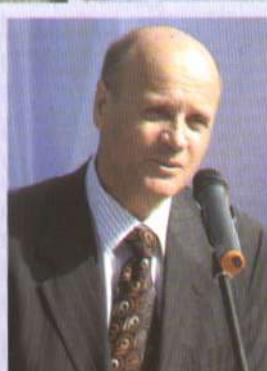

ОКРІМ цього, нас представляла лік керівник Срібнянського - Дмитро Волох, Талалаївського - Іван Забійка, Бобринецького - Андрій Пінчук, Сосницького - Олексій Орехович, Бахмачського відділення - Олександр Шевченко, заступник голови Чернігівського земляцтва Микола Борщ, виконавчий директор Борис Іваненко, керівник ветеранського осередку земляцтва Микола Купченко, члени Ради Микола Стратилат та Іван Майдан, а також Олександр Іващенко, Евгения Макаренко, Алла Поплавська, Микола Гордієнко, Микола Халимоненко, Свін Каль із дружиною та інші.

Відкрив урочистоті на центральній площі міській голова Прилук Юрій Беркут. Він привітав всіх із днем міста і зазначив, що Прилукі є одним із найдревніших міст України, а його історія нерозривно пов'язана із історією українського народу. окремою сторінкою історії Прилук стала Велика Вітчизняна війна. 18 вересня місто святкувало 64-ту річницю визволення від нацистсько-фашистських загарбників. Сьогодні Прилуківці підтримують лідерство серед міст Чернігівської області, про що переконані съддють здобутки в економічній, соціальній та культурній сферах.

Після мера прилучан вітая земляк, меценат Юрій Коптев, який побажав всім щасті і здоров'я, щоб завжди світило сонце, як сьогодні. Далі прилучан з наїздниками побажаннями віталі гості з міст-побратимів Польщі та Росії. Після високоповажних гостей привітали жителі Прилук мали міжнародисті і представники Чернігівського земляцтва. Від ІІІ імені виступив заступник голови Ради земляцтва Микола Борщ, який привітав із днем міста, подав коротку інформацію про земляцтво чернігівців у Києві і подарував міській лікарні діагностичний комплекс, а меру Прилук вручив картину, на якій зображене освячення Володимира Русл. Під час цих виступів відбувалися концерти за участю народних колективів, закрима молоді Прилук.

Далі відбулася церемонія відкриття пам'ятника Тарасу Шевченку. На відкриття прибули високоповажні гости, голова Верховної Ради України 5-го скликання Олександр Мороз, депутат Львівської

обласної ради Олег Тягнібок та інші. Першим мав слово міський голова Юрій Беркут, який привітав з відкриттям пам'ятника великому Кобзареві. Це стало можливим завдяки зусиллям громади міста та підтримкою мецената і благодійника Юрія Коптєва. Потім до слова запросили Олександра Мороза.

— Дорогі прилучані, знаходчись в казематі, Тарас Шевченко написав цикл віршів, серед яких є одна перлина про неволю, що повторюється багато років і буде вічно жити. Ці слова повинні будити совість у кожного українця і громадянині України. Ми повинні поклонитися меценату, нашему землякові, який знайшов можливість і відчутв серцем, що це треба робити.

— Починаючи свою діяльність у Москві, — сказав Ю.Коптев, — я зайшов на вулицю Арбат у магазин «Українська книга» і придбав там «Кобзаря». Тарас Шевченко для тих людей, що знаходяться за межами України, є світоточем батьківщини. Всім прилучанам висловлюю подяку за те, що вони діврили будувати цей пам'ятник у місті. Мені приємно, що у всіх із і Прилук з'явився ще один земляк — Тарас Шевченко.

Далі з вітальним словом до всіх присутніх звернувся лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка Михаїло Слабошинський.

— Високоповажне товариство! Це прекрасно, що пам'ятник Тарасу Шевченку відкривається саме в та-

кій день. Це є знак для нас, що не все так безнадійно, не все так безпробудно може бути в Україні, як є сьогодні. Я думаю, що наша історія, шлях у майбутнє є не безнадійним через те, що ми маємо того, на кого треба рівнятися. Якщо історично благополучні нації мають своїх великих поетів, які є у них саме величими, то у колоніального народу Шевченко є більше ніж геніальний поет, ніж великий художник, це є українська надія, щанс, віра.

Потім до слова було запрошено Олега Тягнібока.

— Шановне товариство, українці! Сьогодні для мене є великою честью, що можу разом з вами в цей Богом даний чудовий сонячний день брати участь у відкритті пам'ятника великому генієві Тарасові Гри-

горовичу Шевченку. Вітаючи вас всіх, низько склоню голову перед прилучанами, перед мужніми українцями, які все-таки, незважаючи на те, що показують приклад цілі України, як потрібно любити своє рідне і шанувати своє минуле заради того, щоб ми знали, як виховувати своє майбутнє. Я дикую вам за цей пам'ятник. Я не знаю Юрія Коптєва, який є меценатом цієї справи, але хочу подякувати йому, тому що його народині Шевченко, наївчі, як треба любити свою землю, який далеко поза цією землею,

але прихав сюди і зробив все, що від нього застало. Зробив, бо йому матір передала з молоком оцей патріотизм, відчути, що ми, українці, є всі разом, нас багато, ми найкращі.

На завершення було запрошено до слова творчий пам'ятника краєзнавця Георгія Гайдая, народного художника України Володимира Небоженка та місцевого скульптора Семена Кантура. Відкрили пам'ятник Юрій Беркут, Володимир Небоженко, Семена Кантур та Юрій Коптев. А вже після того дorchинчім було слово наукового співробітника, завідувача сектором виставок Шевченківського національного заповідника Надії Довгій. Вона передала капсулу із землею із могили Тараса Шевченка міському голові для закладання Під пам'ятником.

Були покладені квіти, співали

хорів зійськових. Вони відображалися на історичних військових мапах як об'єкт для військового нападу. У Прилуках знаходилася авіаційний полк дальній авіації та високоякісне оброблення. Сьогодні, окрім відкриття пам'ятника Тарасові Шевченку, святкують і день звільнення міста від нацистсько-фашистських загарбників. Саме в Прилуках близувався штаб військ Південно-Західного фронту.

Олександр Іващенко:

Подія, що відбулася сьогодні, є досить значною не тільки для Прилук, а і всієї України. Ця подія повинна ще раз нагадати українцям, чи вони нашадки, і об'єднати їх навколо побудови держави.

Іван Забійка:

Відкрити такий пам'ятник Тарасу Шевченку нині важко. Причина була бачити, що на відкриття прийшло багато простих прилучан за пілком власного серця. Їх бачив, як дів молоді сім', у яких сьогодні

було весілля, клали квіти до пам'ятника. Це знак майбутнього.

Іван Майдан:

Мой враження від подій велики. Зібралися багато людей, мабуть, всі мешканці Прилук. Відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові теж пройшло на високому рівні. Ця подія об'єднала людей. Дуже гарно організованій ярмарок.

Анатолій Бобров:

Дуже цікаво свято. Примімно, що в Україні, окрім політичних акцій, відбуваються і дійства, направлені на підняття духовності українського народу.

Андрій Пінчук:

Мої враження від того, що відбулося в Прилуках, прекрасні. В такі не прості для України часи у місті відкрили пам'ятник великому Тарасові Шевченкові. Отже, місто дбає про відродження фундаменту культури, того, що може відродити українську націю. Із побаченого сьогодні, можна зазначити, що у місті є інтелігенція, яка формує націю. Якщо такі джерела є, то Україна ще не загинула, а поступово відроджується.

Алла Поплавська:

Дуже задоволена від того, що побачила сьогодні у своєму рідному місті. Захід відбувся на наївно-му рівні. Під час урочистостей панувала душевна атмосфера. Прекрасно, що Прилуки починають відроджуватися.

Леонід Ковalenko:

Фото автора

СЛОВИЖНИЯ

У вересні-жовтні цього року в Національному музеї Тараса Шевченка відбулась фотовиставка «Український некрополь Санкт-Петербурга». Автор виставки Тетяна Лебединська виришила зробити добро справу — відвідати підитих українців, похованіх на кладовищах Санкт-Петербурга.

Це зумовлено тим, що українська діаспора на Невських берегах завжди була великою та різноманітною. Українці працювали сиди, жили, працювали, творили і діяли, які з них називалися залишилися сиючина-ти лічним сном у Північній Пальмірі. Тут поряд або ж на інших кладовищах міста спочиняють їхні друзі, родичі, знайомі.

Тетяна Миколаївна говорить: «Ми спробували зібрати й систематизувати матеріали про Український некрополь Санкт-Петербурга. Опис передусім охоплює відомих в історії осіб, а також їхніх найближчих оточення, тих, хто був з ними безпосередньо пов'язаний. По змозі простежено міру спорідненості похованіх членів козацьких, дворянських та інших видомі родин і родів. Крім того, включено поховання українців, ролі яких в історії неизвестна чи дійсно остаточно не визначена».

Виставка обмежена міськими кладовищами за період з 1703 по 1919 рік. На ній було представлено три основні кладовища Санкт-Петербурга: Олександрово-Невська Лавра, Некрополь 18 ст.; Благовіщенська Успенська церква; Літературні мости, Смоленське кладовище, яке було перше поховання Тараса Шевченка, яке стало мякким для української Святі Петербурга і гостей із України, Канади, США...

Слід відзначити, що скрасила пані Лебединська, що сучасний етап Українського некрополя Санкт-Петербурга дуже поганій. Переважна більшість могил та нам якнай-занедбаніші дали швидко занепадає і руйнується. Якщо ремонтно-відновлювані роботи не будуть дійсні впродовж найближчих років, значна частина поховань зникнеть остаточно.

Одже, зі списку кладовищ Санкт-Петербурга наявдемо декілька установлених поховань і наших земляків-чорнігівців, які, на мій погляд, у свій відведеній для них час своїм українським талантом, адбіностям і працьовитістю допомогли московитам росіянам вийти у люди. Так, на кладовищі Олександрово-Невської лаври поховані Полтавський Марко Федорович (спеціальний етюдант — Марко Португальський). Народився у Сосниці у родині священика. У 1743 році О.Розумовський, захопивши юнака, забрав його до Санкт-Петербурга і призначив у придворну співочу капелу. У 1750 році з триумфом дебютував на прем'єрі опери «Беллерофонт». На честь визнання заслуг артист був вінчений у ранг Дійсного статського радника.

Під керівництвом Марка Полтавського капелі стала першокласним хороми колектив і зайняла провідне місце в музичному житті Санкт-Петербурга. Серед його учнів були М. Березовський і Д. Бортніцький.

Слід нагадати, що тут, на цьому кладовищі, покояться Розумовський Петро Кирилович. Обер-камергер, син графа Кирила Розумовського, і його дружина Розумовська Софія Степанівна, у першому шлюбі графиня Чарторийська.

Невідомий нам і Домонточів Іван Георгійович, що починає на Смоленському кладовищі. Він народився у селі Кудрові Сосницького повіту Чернігівської губернії. Чиновник 6-го класу, перебував з 1796 по 1845 рр. на цивільній службі. А 12 останніх років свого життя обіймав посаду Санкт-Петербурзького повітового суду за вибором дворянства. Був нагороджений орденом св. Анни 2-го ступеня, св. Володимира 4-го ступеня. Мав складовий герб за походженням від генерального суду війська Запорізького Івана Домонточіва, який служив за царювання Олексія Михайловича.

На Новодівичому кладовищі похованій Козакевич Петро Васильович, Адмірал, майданчик. Поруч похована дружина Козакевич Ганна Дмитровна. Рід Козакевичів внесено в родословну книгу Чернігівської губернії.

На цьому спомині про земляків з Чернігівщиною закінчимо. Але згадку про них можна було з продовженням при одній умові: Якщо робота по виявленню поховань українців, що опинились так далеко від рідних домівок, буде продовжена. І сумніву їхмою. На нашу українську діаспору з Санкт-Петербурга справно працює. Уточнення і доведення будуть попереду. І цей гуманний приклад петербурзькі хай стане прикладом для всієї діаспори Росії по виявленню українських могил на території Російської Федерації.

Віталій КОВАЛЕНКО,
журналіст

СИВОЧОЛІЙ НАШ ЛЮБЕЧ

У святкуванні взяли участь сотні любечан та гостей. Серед запрошених — керівники області та Рінкінського району на чолі з уродженцем цього міста головою Чернігівської облради Наталією Романовою. У центрі уваги переважали представники ветеранської організації селища 12-ї гвардійської дивізії — ветеранів та сім'ї ветеранів. Среди присутніх був і поетичний громадянин Любеча В.І.Бахмут, а також представники Рінкінського відділення столичного Чернігівського земляцтва.

Був мітинг у Палаці культури, концерт за участю школярів середньої школи і колективу району, відзначування на честь геройнів. Особливо зворушливим став візит на катері ветеранів та запрошених до середини Дніпра, де під звуки військового маршу

Про літописне місто на Дніпрі та його історію єдині говорили. Нині Любеч — селище міського типу, яке продовжує писати нові сторінки історії. В цьому році за ініціативою селищної ради та його голови Б.М.Стрельциова відбулося святкування 1125-річчя першої згадки про місто в літописах і 64-річчя його визволення.

було спущено на воду вінкі. Наступного дня святкування продовжилось на селищному стадіоні. Молоді спортсмени Любеча, Ріпок амагались з своїми рівністями з Білорусі та Росії на приз заслуженого майстра спорту, В.І.Бахмута. Переїхала, як завжди, дружба.

Та попри святкові настрої, адміністрація району, селища не забуває і про повсюдній турботи створювання міста. А іх чимало. Не виділяються бюджетні

кошти на газифікацію вулиць, не будеється водогін, практично відсутнє вуличне освітлення. Але головних зусиль, на думку селищної ради, потребує відкрити в Любечі філію історико-археологічного земляцтва «Чернігів стародавній». А для цього необхідно терміново привести ремонт приміщення колишньої школи. Отут і потрібна допомога громадськості, державних органів, столичного Чернігівського земляцтва. Якісний поштовх розвитку туристичної галузі дало б відкриття хоча б першої черги музею. Адже експонатів для нього уже є зараз стільки, що для них не вистачає місця. Зрештою, Любеч заслуговує і на повернення йому статусу міста. Хочеться вірити, що таїй час настане.

Михайло НЕЛІП

ПІД ЧАРАМИ КАЧАНІВКИ

Велика і світла історія однотої наївніші кутів України Качанівки. Досить лише згадати часи, коли ці землі були під крилом знаменитого збріяча української старовини Василя Тарновського — адже завдяки йому сучасні цілій історичний музей у Чернігові. Цей районний куток землі освячений іменами великих людей і серед них Тараса Шевченка.

І закономірно, що в останні роки після багатьох перетворба-

х, пов'язаних із існуванням архітектурного комплексу Тарновських, великої патріота цього кутка Чернігівщини, знайшли своє місце у строю відомі всій Україні люди — Микола Борць Іван Майдан, Валентина Пархоменко та Микола Стратілат, Олексій Паніленко та інші. Саме вони були учасниками багатьох величливих дійств і, безперечно, прикрасили справді народне свято.

Не були зайніві і наші столітні земляки, передусім інніяції. Під крилом керівника район-

ного відділення Миколи Вощевського, великого патріота цього кутка Чернігівщини, знайшли своє місце у строю відомі всій Україні люди — Микола Борць Іван Майдан, Валентина Пархоменко та Микола Стратілат, Олексій Паніленко та інші. Саме вони були учасниками багатьох величливих дійств і, безперечно, прикрасили справді народне свято.

Наш кор.

Вісті з рідного Краю

Наш край славен людьми. Його вихідці працюють всюди, але що нам жилося краще. Тож і діє створене Чернігівське, а відтак, і Козелецьке районе земляцтво. Очолює цю Володимир Ілліченко. Враговища його високу посаду в столиці, він іще й сповідає відданість громадській роботі на користь земляків. Знєє руку на пульс життя сльозами, вникас в тіні проблеми.

Тісні ділові зв'язки у Владимира Ілліча з в.о. голови райдержадміністрації Л.О.Мисливцем, головою райради М.В.Шапкою. Спільними зусиллями все роблять для людей, узгоджують дії кленів земляцтва.

У ЛІСНИЦТВІ ВІДКРИТО ДОРОГОУ

Багато парканів надходять від жителів підвалених сіл стосовно лісових доріг. Потужні діловози важко долають 900-метровий відрізок шляху між Вовчком та Самілівкою. Ця проблема вирішена: дорога введена в дію. Заслуга в цьому директора ДП «Остерський держлісгосп» І.П.Дашкевича, діловоза з в.о. голови райдерждміністрації, райадміністрації, райради, безперечно, членів земляцтва. 287 тисяч гривень потрачено на будівництво, автомобілем дано «зелене світло»!

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ НАЦДАДКАМ

На Козелецчині завжди шанують тих, хто своїм подвигом приніс Печерому в уніті з фашистськими загарбниками.

Неподалік підлізу с. Карпилівка, поруч із яким ятінням знаком командира партизанського з'єднання Ю.О.Забацькому, у день партизанської землі було відкрито монумент «Партизанський край Чернігівщини, 1941-1943». Найстаріший із живих партизан з'єднання ім. Ігоря Касьянова, Василю Васілікову, котрій проживав у Києві, звернувшись до голови Козелецького відділення земляцтва В.І.Саченка з проханням поспиряти в уваженні різних подвигів герой.

І ось уроочистість відбулася. Л.О.Мисливець відкрив споруду. При цьому виступали Л.В.Василюка, дружина командира з'єднання Ольга Христинівна Збацька, внук Юрій Анатолійович Збацький, дочка країного підприємства — Віра Кулькова, инші.

Війна 169-го начального центру, що в селищі Десна, вшанували пам'ять загиблих військовим салютом.

ЯРМАРОК ШУМИ...

Шостий Соборний ярмарок відбувся у районі. В п'ять відділень у цьому територіальному громаді, а також гості з Чернігова, Борзів, Полтавщини та Черкащини. Дійство присвячувалося двом датам — 64-річниці визволення Козелецчини від загарбників та 75-ї річниці утворення Чернігівської області.

Чотири тільки не було! А на зачінення запальні танок, пісня, гуморина. Селищний голова Петро Олексійович Федченко вручив атрибути почеесного громадянину Козелецького урядження району заступнику голови обласної ради Василю Олексійовичу Ковальову.

РОВЕСНИКИ ОБЛАСТИ

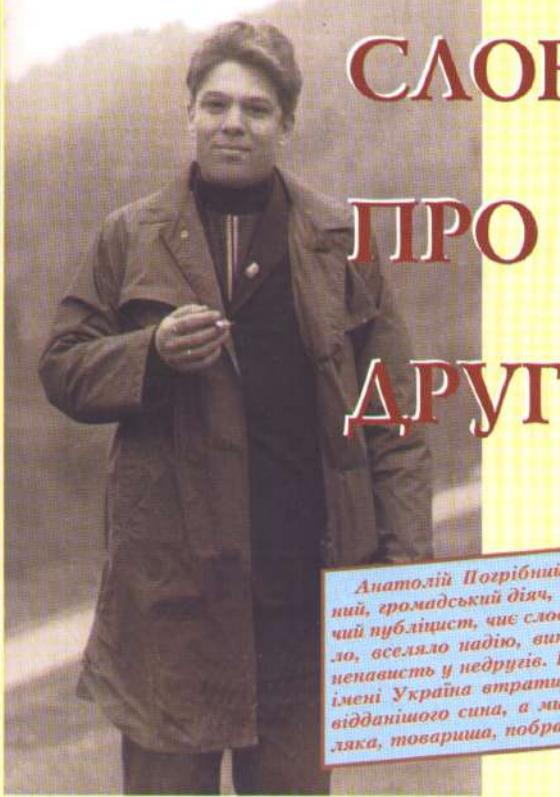
Історія області, якій 75, не насамперед історія людей, котрі тут жили, працювали, злагоджуючи разом із талантом рідній край. Ровесники адміністративно-територіальної одиниці в районі проживають шість. Всі вони сльзи. Віра Микитівна Коваленко з Карпилівки, Олександр Іванович Бобруйко — з Бобрую скуштували не тільки хліб. Було, як вони мені розповіли, на життєвій інній всього. Зразд теж роботи не цураються.

ДЕВ'ЯТЬ СТОРІЧ 3 ДНЯ ЗАСНУВАННЯ

Відзначили свято у м. Остер. Почалося свято зі спортивних змагань. Преможемцем виявилася команда районної газети «Новини Придесення», якою опікуються її редактор Анатолій Григорович Пенський. Кульминацією став подарунок від місцевого приватного підприємства Оксані Анатоліївни Дельнер. Вона передала сучасну сміттезбиральну машину та 20 контейнерів для сміття Островському ВУЖК.

Віктор КРУПІНА,
кандидат
історичних наук

СЛОВО ПРО ДРУГА

Анатолій Погребний – вчений, громадський діяч, близький публіцист, чиє слово єдино, вселяю надію, викликає іншавиство у недругів. В цьому імені Україна втратила найвідданішого сина, а ми – земляка, товариша, побратима.

КІЇВСЬКА філармонія – трагічні мелодії, козацькі заспіви, щирі співчуття, вдячні слова за життєну саможертву... Володимирський собор – звучні молитовні псалми, прощальні співчуття святих отців... Висока Байкова гора – остання твоєї дороги з нами, друже. Розступилися осінні хмари, виглянуло замучене сонце і дивилось, дивилось, поки над твоєю могилою не виріс квітчасто-барвіністий пам'ятник. Тут твій спочинок, твої довічні сусіди – Володі Підліайлі, Василь Стус, Микола Руденко... І ось конференц-зал Сіноківського письменників. Твоя душа в образі синички зашугала під мелодію барвіністів розписів... Твій творчий дім у притишених голосах усіх, хто тебе знов, шанував, сподіався. Тут ще чуті твоє намагливі віблівання за долю рідного села.

Книги, книги, книги... А ще щотижня радіопередача «Якби ми вчлися так, як треба». Вона доходила до кожного, викріюючи в наших душах іскру добра, благородного гіпу та самоочищення. Твое слово, друже, завжди будо переконливим, наснаженним мудрістю і толерантністю. Хоча розмова велася часто гостра і наболіла.

Початок твоєї наукової пристрасті требує уважати у час аспірантури, захисту кандидатської дисертації, коли ти алдував почеесні докази доктора філологічних наук, відкриваючи для нас забутіх українських письменників-земляків: Миколу Венгера (повість «Микола Коваль»), Петра Кульженка, який прожив коротке, але пізніше життя. Девік його пісні (одна з них «Річенька бистрењка») стали народними. А скльки переказів, статей на етнографічні теми були надруковані на сторінках «Чернігівських губернських відомостей» та інших часописів!

Ти, друже, не одину «буль пляму» розкрив у історії рідної літературі як заповітний вченій. У списку наукових праць – розвідки про творчість Івана Франка, Бориса Грінченка, «тарічого» Куликі, Олену Пічлук, Марку Вовчак, Миколи Вербіцького, Гришка Григоренка, Павла Тичину. Це твое переднє слово «Ріка його поезій» прикрасило його оновлене видання «Вітер з України», видане 100-тисячним тиражем в «Українському письменнику» у перші роки нашої незалежності.

Дорога пташині! Ти вищувовий над нашими головами, прислухайся до наших голосів, повинні трагічних поток. Знаю, ти зараз тут, під стелею залі, а завтра полетиш у той край, де їй досі

бігає по лісових галереях босоноге дитинство Анатолія Григоровича, сядеш відпочинти в густих кронах саду, посадженого його невтомними руками, витойуватимешся на калиновому кетізі, що червоним прикрашає посмутні дерева, криві, які ти та любиш.

Друже, ти чисто буваєш у рідному селі Мочалице, бо не уніяв себі без землі, яка тебе виростила і як наскажала на красу. Ти не пам'ятаєш батька, бо народився тоді, як Григорій Погребний пішов назавжди у троміні мінулій пійні. Пішов, не дogrивши на власній бандурі, що пісень пісень у сільському клубі, яким завідував. Останній його лист, що одержала мати, Софія Петрівна, був про дітей, бережіх їх. Ви вірні у тебе, хоч ніколи її не бачив. Тож не можна не згадати зара про твою відданість, любов, любов до рідного села, яке винент було спалене німцями, але постало феномен після війни з попелу, на агарні. І мало не загинуло в наші дні. Віному було все алдувовано: колгосп, школа, бібліотека, фермі. Десятки листів, скарг, прохань літію в усі інстанції, а звідти поверталися бюрократичні відпові – «неперспективне село...» А воно ж за 60 кілометрів від столиці. Де міг, там казав правду про своє село у вічі вождів і вождикам. Удалось! Та-кі знайшли бусісир до Мочалиця – «Укргазбуд» із Полтави. В тому, що село єднає зі світом асфальтуваних магістралей, зараз газифікується – велика заслуга твої, Анатолі.

Вірно, що незабаром тут земляки назवуть твоєм іменем вулицю чи майдан, на ньому поставлять вуличні погруддя, а можливо і меморіальний музей. Ти його заслужуєш своєю відданістю і любов'ю.

Професор інституту журналістики Київського університету ім. Т.Г.Шевченка, професор, декан факультету україністики Українського Вільного університету (ФРН, Мюнхен), голова Всеукраїнського педагогічного товариства ім. Григорія Ващенка, Шевченківський лауреат, інтелігент найвищої проби... Хоч все це в минулому, але – навічно. Що б ви не робіть – робіть полубенно. Все йшло від доброти і широї душі, виниклої Тичинівським краєм, рідною землею, яку охоче закінчував малюваними, котрі любив насаджувати ю ростити над дорогою української літератури.

Дмитро ГОЛОВКО

На фото: А.Погребний на тлі Говерли (70-ті роки минулого століття). Світлина автора. Друкується вперше.

ПІСНЯ МИХАЙЛА ПОЛОЗА

Тихо шелестять очерети порад з віконницями дачі, виводять свою тужливу пісню дніпровські чайки, кахкають поруч дівчі качки, видно міст Патона, золоті куполи Лаври, бо дача Михайлівна на самому Дніпрі на острові на Корчуватому. На березі невеличка діжкочка, де наливаються піомидори і огірочки, кінда, петрушка, кріп, куричка смородини, порічок, виноград. Не було такого потягу до землі рапніше, та з роками щось в людині, мабуть, змінюється та і дас задоволення, коли в гості на острові приїжджають друзі, родичі на «рибаччу кишку» і все під рукою, і риба чи копченої копченої, і вінорівки з дружиною Катеринкою своїми руками.

Все-одно, – ка же Михайліо, – не зміг (а на Дніпрі вже 5 років) полюбити його так, як рідну Десну з її густиною, прозорою водою (колись лізли Її, зачернівши картузами, коли Ізидора підлітками на лагідне Дніпро), як наша красуня Десна.

Часто літком їду побачитись з ріжкою дитинства в Хотинівку або в Дубечину, і вспілювати спомини про далеке дитинство, юність...

Народився я селі Вільному на Менщині в післівоєнному, голодному 47-му році. Батьки з ранку до ночі на роботах в колгоспі, а діти були представліні самі собою. І хоч в сільських дітей менше інформації, ніж в міських, вони багатіше внутрішньо, бо жили серед природи, і буяли неогладні колгоспні поля, росли верbi і тополі велетенські, ставочок, де зранку до ночі пропалали лелеки, що кружляли-кружляли і цілі дні носяли в гніздах їхніх дітлахам. Все те багачувало, поновлювало дитинчу душу тихою радістю.

Хоча в післівоєнні роки жилося небагато і непросто, та люди раділи, що закінчилася війна, і вони теж можуть вільно і щасливо жити і працювати, ростити діток. Там же в селі відкрилась і початкова школа, де винес, поки батько не перевіз родину в Мену, в районець, де винесся як 5-го класу в школі ім.Леніна, і дізтурися з мудрими наставниками, котріх і зараз є радістю і подіяною згаду. Це Д.П.Калібаба, якого всі в Менчині знають, начиня любити літературу. І скоро Михайліо почав писати вірші, друкувати статті про школу життя в районній газеті «Колосини праці», почав одержувати перші гонорари і дуже радував їм батьків. І здавалось би, що журналістська стежка може шкідити хлопчиці, та бриця десь глибоко в душі друга струна... А було це пісня. Співати почав ще в школі і первому наставником рахує пісні пісні А.С.Килюка, який потім став директором районного Будинку культури. Він і запросив його в самоцільності, де він зусім як літедегуд в школі ім.Леніна, і дізтурися з мудрими наставниками співаків. І юнак почав всі вечори пропадати в Будинку культури, а через деякий час хлопець почав виступати в складі районної агткультурбрігади. Тоді вже співали брати Львін і Дмитро Бакуты, а супроводжував співаків квартет і баян, гітара, контрабас і ударі – електропіттар годі не було. І це давало неймовірну радість. Але прийшов час закінчувати школу, треба було ви-випускати, яку дорогу обирати, і в 1966 році він їде до далекі російській Пермі і згадує відтінок музичного училища, починає виступати із справжнім естрадним оркестром. Це зараз не має коштовні траміти оркестри, а тоді на кожному місці заводі, фабриці, у всіх Будинках культури люди займались музикою.

– Та провівши в Пермі тільки рік, і так мене потягнуло на Україну, – каже Михайліо, – що майже кожного дня ходив до вокзал і проводив очима поїзді, бо скучав за батьківами, за сестрою. А тому того ж року перевівся на Україну, в Ужгородське музичне училище. Після Ужгорода – Харків. Місто студентів, місто високої культури, де люди займались музикою.

– Та провівши в Пермі тільки рік, і так мене потягнуло на Україну, – каже Михайліо, – що майже кожного дня ходив до вокзал і проводив очима поїзді, бо скучав за батьківами, за сестрою. А тому того ж року перевівся на Україну, в Ужгородське музичне училище. Після Ужгорода – Харків. Місто студентів, місто високої культури, де люди займались музикою.

люблять і театр, і оперу. Але хотілось поблизу до краю, де народився, до батьків, до родичів, до Десни.

І в 1971 році за конкурсом він проходить до Київського театру оперети, який тоді славився такими талантами, як М.Бальзук, Л.Запорожцева, Д.Шевцов, Г.Горюшко, В.Чемена. А через рік Михайліо вступає до славнозвісної Державної капелі бандуристів під орудою Г.Кудзяй. Потім була капела імені Л.Ревуцького, де працював під керуванням незабутнього С.Дорогого, який друпував Михайліові найскладніші сольні партії, а паралельно співав з професійним оркестром під орудою Г.Грахтенберга. Починали в оркестрі разом із ним Надія Шестак, Ф.Мустафаєв, Н.Рожкова. Довелось їздити не тільки по Україні, а й по всьому Радянському Союзу з естрадним колективом «Десна».

Був у його долі і грізний 1986 рік, який склався під знаком Чорнобильської трагедії, були згодом перші пошуки у несформованому бізнесовому полі. Довелось Михайлілові майже десять років віддати бізнесу, а потім, як він сам каже, які в великих гропах не заробив, а розуміє, що в душі настає спущення. Отож він і згадає своє внутрішнє гласо: починати ніколи не пізно. Тим більше, що роботи вистачає, бо Михайліо продовжує співати в концертах, вести концертні програми. Та діти виросяли. Старша донька Олена – заміжня, народила двох доньок, одна з них, Адіна-Марія, побачила світ як у далекому Нью-Йорку. Вікторія, відома слухачкам як ментор радио, сама пісне музику, вірші, професійно співає.

Сам Михайліо побував з різними колективами і в різний час у Польщі, Україні, Румунії, Болгарії, Німеччині, Франції, Італії, Англії, Швейцарії. Так що спів пройшов через все його життя, діє можливість дарувати людям радість. Він згадує, що кілька разів співав і для ветеранів війни з нашого Чернігівського землятва. Не порине зв'язків із Менчинською, де залишилось багато родичів, друзів-однокласників. І хоч батьки живуть уже давно під Кисевом, але він завжди пагоняло, що ми з Чернігівчини, де лежать його діди і прападі.

Тож хай буде благословений край, де народився Михайліо Полоз, який навчив його любити природу, пісню.

– А про роки згадувати не хочу, див народження не люблю, – каже Михайліо, піснідаючи в вогнищі гілки на острові, на своїй дачі над Дніпром.

Микола ТКАЧ,
керівник Менського
відділення земляцтва

8

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор Віктор ТКАЧЕНКО

Головний редактор Леонід ГОРЛАЧ

Засновник: товариство
«Чернігівське земляцтво» в м.Києві

Газета зареєстрована Державним комітетом
інформаційної політики, телебачення
та радіомовлення України 06. XI. 2001 р.

Реєстраційне свідоцтво: серія KB №5594

Адреса редакції: 01023, Київ, 23,
Спортивна площа, 1, тел/факс 246-74-31.

Редакційна рада:

В.В.Ткаченко, В.І.Авдєєнко, Л.Н.Горлач
(Коваленко), Б.В.Іваненко, П.І.Медвідь,
О.Г.Олійник, В.Є.Устименко.

За достовірністю фактів, точністю імен та прізвищ,
географічних та історичних реалій відповідають
автори публікацій. Газета розповсюджується серед
земляків безкоштовно.

Передрук тільки з відома видання.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор Леонід Коваленко.

Комітетний кабінет Оксана Степаненко.

Верстка, дизайн Ольга Ульяченко.

Надруковується та зберігається на замовлення товариства

«Чернігівське земляцтво» в м. Києві у ВАТ «Звидниця»

«Київська правда» (вл. Маршала Гречка, 13).

Тираж 2000. Зам. 3668.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10